

BIBLIOGRAFIA

NORTON, Christopher: *VARIETATES PAVIMENTORUM*. Contribution à l'étude de l'art cistercien en France.
Cahiers archeologiques, vol. 31, Picard, 1983, pàgs. 69 a 113.

El sempre interessant món del Cister, és ara estudiat per Christopher Norton. L'autor centra l'atenció en el tipus de pavimentació i concretament en les restes dels paviments decorats de darries del s. XII o inicis del s. XIII. L'objectiu del treball versa sobre l'estudi de tot aquest material, tot tractant de situar-lo dins del context de l'art de l'època del Cister, a la vegada que intenta veure quines diferències hi ha i el perquè. Per això divideix l'article en tres apartats: en el primer punt, analitza un seguit de textos, fent una anàlisi minuciosa dels antics estatuts de l'orde, que ens porten a la conclusió que la qüestió concreta de la pavimentació no sembla que hagi estat causa de gaires problemes als inicis del s. XII. En el segon aspecte, classifica els sòls, en tres tipologies diferents. Dóna com a referències més representatives, Citeaux pel primer tipus; l'abadia de Pontigny (Yonne) pel segon i Fontenay com a darrera classificació. Fa una descripció exhaustiva de cada una d'aquestes categories, situant-les en un marc cronològic entre finals del s. XII i les primeries del s. XIII. En el tercer apartat de l'article, planteja la discussió de la seva relació amb els textos abans esmentats i el lloc que devien ocupar dins del primitiu art del Cister. Per acabar l'article, l'autor es proposa d'evocar, mitjançant exemples concrets, com el Cister ha contribuït al canvi i a la difusió de nous estils i de noves teories d'una regió a l'altra. L'estudi resulta complex, dens, però molt interessant. El treball s'enriqueix amb un annex en el qual es troben els principals monuments del Cister i les diferents varietats de sòls que hi apareixen. Un seguit de notes a peu de pàgina, amb força bibliografia addicional ens dóna l'última aportació per apropar-nos més al món del Cister.

HEARN, M. F.: *ROMANESQUE SCULPTURE*. The revival of monumental stone sculpture in the eleventh and twelfth century.
PHAIDON. OXFORD, 1981, 235 pàgs. làms.

El llibre *Romanesque sculpture* planteja i estudia l'evolució d'aquest tipus de manifestació artística al llarg dels ss. XI i XII. Introdueix el tema recordant el fil conductor que ens portarà des del món antic fins a la renaixença carolíngia. En el segon i el tercer apartat de l'obra, presenta i analitza tots aquells elements que poden ésser esculpits i que normalment s'integren en el conjunt d'una església (capitells, arcs, baldaquins...), per arribar al quart capítol, en el qual se'ns parla de l'origen i del desenvolupament de l'escultura des de les seves primeres adaptacions als edificis, fins a arribar a establir possibles agrupaments dins de les diverses escoles regionals. Per acabar, dedica un apartat a l'estudi de les grans portalades romàniques aprofundint i assenyalant totes aquelles particularitats que les fan diferenciadores. L'obra s'enriqueix amb una bona bibliografia per regions, entre les quals la corresponent a Espanya és prou acurada.

M. Teresa Matas Blanxart
29-II-84